

JEREMIAS

Hawē unāmati hātxaki

Isaíasī hatu yusīpanā nīkabuma 114 ano kaya hau yuishūkubainū Senhor Deusū Jeremias katua ano 626 Cristo huriamatiā Jerusalém anushū Jeremiasī hatu yusīkī taewanikiaki. Senhor Deusū hātxa danātā yushibubu dami kēwākī txakabu betsa betsapa akubainaibu Senhor Deusū hatu kupishanai Jeremiasī hatu yuibia nīkakatsi ikama haskai hiwei peabuma Jeremias itxakawakubainaibu hatuwē nui kashakükainaiwē taeshū Jeremias kenakī: “Deus yuishunika nui kashanikaki”, apaunibukiaki. Hatu kupikatsi ikī nīkabuma ishanaibu unākī hau hatu nemakubainū Senhor Deusū Jeremias yunua bikabiakē hawē daya Jeremiasī heneama ikükainikiaki.

Jeremias Deusū hātxa yuishunika taenikiaki, na hātxarā

1 ¹Hilquiasī huni bake Jeremiasī yuini inū akubaini matu yuinū nīkakawē. Benjamimnē enabū mai pakea anu mae betsa Anatote anu Jeremias hiweniki. Hawē epa inū hawē shenipabu hunibu hawenabu Deusbe hātxashunikabu ipaunibuki. ²Judá enabū mai pakea anu Jerusalém anu Amomnē huni bake Josias shanē ibukükaini ma 13 ano kainaitiā Senhor Deus Jeremiasbe hātxai taeniki. ³Ha dikabi Jerusalém anu Josiasī huni bake Jeoacuim shanē ibukükainaitiā inū Josiasī huni bake betsa mashku Zedequiasri shanē ibuyama 11 ano kainaitiā Senhor Deus habe hātxakükainiki. Hanua habias 11 anotiā 5 ushe kaya Jerusalém Babilônia anuabū atxitā hanu hiweabu Babilônia anu hatu iyuabū Senhor Deus Jeremiasbe hātxakükainiki.

Senhor Deusū Jeremias katutā kushipawanikiaki, na hātxarā

⁴Senhor Deusū ea hātxa wakī yuikī:

⁵“Mī ibubū mia bikī nanerima
bebükiri ē mia katuniki.

Minabu shukuabu tibi hiwebaunabu anu
ē hātxa ea yuishunika mī ikūkaishanū

mī kaīriama eā mia meribi wakī ē mia pashkaniki”, ea wa

⁶ eā kemakī yuikī:

“Mī ea peirawawa! Senhor Deusū, ē berunā
ē hātxa tapīkī ē unāriamaki”, akī

⁷ ē haska wabia Senhor Deusū ea yuikī:

“‘Ē berunāki’, ikī yuiyamawe.

Hanu ē mia yunuai anu mī kakūkaīshanaii.

Haska ē mia hātxamai hātxakī mī hatu yuikubaīshanaii.

⁸ Haska ē mia yunuaiwē taearā, tsuki dateyamakūkaīshāwē.

Eanā, mia mekei mibe kakī

ē mia merabewashanaii.

Ea Senhor Deusū txanima ē hātxa ē mia inaiī”, iwanā,

⁹ Senhor Deusū meshūkirā ē kesha mekī ea yuikī:

¹⁰ “Mī kesha anu ē hātxa mistukī ē mia inaiī.

Natiā mia tsuā binutirumawakī ē mia kushipawaii.

Shanē ibu kushipabu inū dasibi nawabu hiwebaunabu

mī hatu betsea keska washanai inū betsabu mī hatu berāshanaii.

Betsabu hatu nuitapawakī mī hatu yamawashanaii.

Betsabu mī hatu denekī akawashanaii.

Ha dikabi betsabu merabewakī mī hatu ana benishanaii,

mibā ana banakī hatu akawakinā”, iwanā,

¹¹ hanushū ea uīmakī Senhor Deusū ea yukakī:

“Jeremiasiī, hawa mī uiaī?” ea wa

eā kemakī yuikī:

“Amendoeira hi mebi ē uiaiī”, ē wa

¹² Senhor Deusū ea ana yuikī:

“Haska txanima mī pe yuiuaii.

Haska ē yunuua hau txibākī menekubainūbū
eari ushama ē uīkubaīshanaii”, ea watā,

¹³ ana ha katxu Senhor Deusū ea yukakī:

“Mī hawa uiaī?” ea wa

eā kemakī:

“Kēti pitxāmea kukatsa iki ma nortekiri keshkā
hukukatsis ikai ē uiaiī”, ē wa

¹⁴ Senhor Deusū ana ea yuikī:

“Ha mai pakea nortekiri hiweabu

txakabu atimapa bekī hatu na mai pakea atxishākanikiki.

¹⁵ Ea Senhor Deusū txanima ē haska washanai ē mia yuiaii.

Nortekiria shanē ibu betsa betsapa dasibibu
hawē detenamenikabuya
ē hatu kenashanaii.

Mae tibi anu shanē ibubu bea Jerusalém hikiti shui tibi bebū inū
Judá mai pakea mae bekesh tibi mishkiwē kenebaunibu keshebaūshū
hatu yunukī hatū shanē ibu tibi tsauti anu tsubaūshākanikiki.

¹⁶ Nawabū hatū yushibu dami watā kēwāmisbu
enabūri ha dami kēwākī
ha bebūshū sheni ininipa kuakubaīkī
ea danākī henenibuwē taeshū
ha txakabubu hau hatu kupinūbū
shanē ibu txakabubu hatu anu ē yunushanaii.

¹⁷ Miarā, ibubis kushipawe, hawa dateamarā.
Hatu anu kashū
ē hātxa dasibi mia yuikī ē mia yunushu
hatu yuikubaītawē.
Haska ē mia yunuai mī betsa waya
hatu bebūshū ē mia saki saki imatiruwē taea
hatuwē dateyamashāwē.

¹⁸ Judá enabū mai pakea anu hiweabu
hatū shanē ibuhairabu inū,
hatū shanē ibu yununika beshmasbu inū,
minabu ebe hātxashunikabu inū,
yurabu mae anu hiwebaunabu bebūshū
mī hatu nemakubaīshanū
mae mishkiwē kenebaūkī keyatapa wanibu keska mia wakī inū,
mane ferro txibu kushipa keska mia wakī
bronzewē mae kenebaunibu keska mia watā
ikis eā mia nitxīkī ē mia yunuaii.

¹⁹ Mia mekei ē mibe kakūkaīshanawē taeshū
habū mia nīkama miki sinatabiakī
mia hawa binumama ishākanikiki.
Ea Senhor Deusū txanima ē hātxa ē mia inaii.”

Israelī enabū Senhor Deus danākī txibā pewama inibukiaki, na hātxarā

2 ¹Betsatiā Senhor Deusū ana ea hātxa wakī yuikī:

² “Jerusalém anu kashū hari hiweabu ea hatu hātxa washūtawē,
hau nīka pe wanūbū
hui kushipawē hatu yuitawē:
‘Eska Senhor Deusū matu yuikiki.

Matū shenipabu aniburiamā inū yushaburiabumā
ē hătxa txibăkī ea danāma inibu ē hatu shinaīī.

Ē hatu aïwakī akawa ea betxipainibuki.

Hanu tsua hiweshū mibăkī uruisbumanu

ē hatu iwea kapukekubirăkī

matū shenipabū ea txibăkubiranibuki.'

³ Israelī enabu ena wakī hatu pashkatā ē hatu meribi waniki,
bimi pepa ha dukū tsekashū arumisbu keska wakinā.

Tsuāra enabu itxakawakī hatu bika tenemaibu

eā hatu kupishūriakī atimapa txakabu ē hatu anu

yunupauniki.

Ea ē Senhor Deusū ē txanima hătxawē ē mia mestēwaiī", ea
waniki.

⁴⁻⁵ Betsatiā ana hatu yuikī:

Jacó enabu Israelī bakebu shukuabu tibibuū,
Senhor Deusū eska matu hătxa waikiki, nīkakāwē.

"Matū shenipabunā, ē hawa hatu txakabuwa
ea anua betxitā ea henebainimabumē?

Ha deus kayabima hamē dami txibaīmaburā,
ibubis maetā hatumebi hawa ana kushipa hayabumaki.

⁶ Matū shenipabu Egito anua ē hatu tashnimabirăkī
mai txakabu tashka ūpush hayama anu inū,
hamapai mese tibi haya hanu tsua hiweama inū,
hanu tsua kapukekaīsma anu hatu iwekubirăkī
nenu ē hatu hiwemabiani
ē ana hatu merabewatiruma dabanē ikī ea ana benakī
matū shenipabū ea shināma inibuki.

⁷ Hanua yunu inū bimi pepa hau pikubaīshanūbū
na mai pepa anu mī shenipabu iweshū
ē hatu ibu wamaniki.

Ē hatu ibu wamanī anu maturi kaītā hanua yumetā
ē mai txakabuwakī atimapa wakī
mā ea danāmakī ea hatsāmaiī.

⁸ Matunabu ebe matu hătxashunikabū ea benabumaki.
Moisī hătxa una hayabia hawē ea unābiakī
yusinăbū ea shinābumaki.

Matū shanē ibubū ē hătxa betxipaiama ea danākubainibuki.

Ē hătxa yuishunikabū yushibu Baal hătxashūkubainibuki.

Yushibu dami tibi hawa merabewatirubumahaira hamē
kēwākubainibuki", ikī

Israelī enabū Senhor Deusū hatu txitenikiaki, na hātxarā

⁹ “Eskawē taeshū ea Senhor Deusū eska ē matu mestēwaii:

Matu inū matū bababu ē matuki ha iki taeaii.

¹⁰⁻¹¹ Nawabū ea ikūwābumā yushibu kēwākī henetā

yushibu betsa kēwāi maea akeakekanimēkāi,

benabaükī hau uĩ pewatanūbū

mae ewapa Quedar anu tsuara yunukāwē.

Habiaskariakanimēkainā, yushibu tibi kēwāi maeirā.

Hatu uĩ bari kaikiri natukā betsa betsapa anu butākāwē.

Ha yushibubu deus kayabima maewakī betsa katuisbumaki.

Hakia mā enabunā, ea betxipaiama mā ma ea heneabuki,

ē matū mekenā kushipa ē duapa matū shenipabū ea uībianibunā.

Haska wakī dampīpā hawa hatu merabewatirumabiakē txibākī
enabū ea henenibuki.

¹² Nai anuabuū, haska ē yuishu nīkai mesehairakubaïkāwē,

datei saki saki ikirā.

Ea ē Senhor Deusū ē txanima hātxawē ē mestēwaii.

¹³ Israelī enabū ē hatu ibuwabiani

itxapahairaki txakabui keshtunibuki.

Ē hatū hiwemati txatxa ūpush keskabiakē

ea henebainibuki.

Haskakī hatumebi mishki pukītā ūpush aruti keska wabia

ibubis pesetā hani ana ūpush matati hayama keskai

yushibubu kushipa hayama dami watā txibākubainibuki.

Israelī enabū Deus henekubainaibu hatu kupikubainikiaki, na hātxarā

¹⁴ Israelī enabū tsuā dayaru escravomaki.

Hatū ibu escravoma ibianiwē taea

Israelī enabū escravo kaïyama inibuki.

Haskakī nawabū hatu atxitā hatuna wamisbumē?

¹⁵ Haskakī inu betsa leão pubei tekerē tekerē ikiranai keskakī
minabu hatu mesewakubaïmisbumē?

Matū mai pakea txakabuwakī keyubaükī
matū maewā tibi kuakubaũmisburā,

hanu tsua ana hayabumaki.

¹⁶ Egito anu maewā dabe Nofa inū Tafnes anua beshū

matū bushka matu pusa pusa abaükī keyuyamabuki.

¹⁷ Na eska nawabū matu wakinā,

ea ē matū mekenika Senhor Deusū ē baiwē ē matu iyubia ea txibāma
mā ea heneabuwē taeshū matu itxakawamisbuki,

ẽ ana hawa matu nemashunamarā.

- ¹⁸ Haskai Hene Nilo anu ūpush anū ikai keskai
Egitó anu mā kamismē,
hau matu merabei benübū hatu benairā?
Haskai Hene Eufrates ūpush anū ikai keskai
Assíria anu mā hamē kamismē,
hau matu merabewai benübū hatu benairā?

- ¹⁹ Mā haskamiswē taea matū txakabuwē ibubis mā kupiti bikubainaii.
Duawakī mā ea níkaismawē taea ibubis mā benushanaii.
Ê ea Senhor Jeová ẽ matū mekenikabia
mā ekiri hātxai peama ea henekubaīmisburā,
mesehaira inū txakabuhaira mā tenekubaīshanaii.
Haska uïkīmeki shinākubaīshākāwē.
Ê Senhor Deus kushipa dasibi binuawē taea
ẽ hātxa ẽ mestēwaii”, iwanā,

Israelī enabū Deus danākī sinatamanibukiaki, na hātxarā

- ²⁰ “Bari itxapa hiwekubirākī
ẽ hātxa níkakatsi ikama mā ea danākubiraniki.
Hanushū matū ea yuikī:
‘Senhor Deus ẽ duawakatsi ikamaki’, ibiatā
mati keyatapa tibi inū,
hi ewapa tupāyā namā tibi anu
yushibu dami bebū dāti iki
beti ishū mā txutamatākī akawakubaīmiski.
- ²¹ Uva nishi pepa katutā ẽ matu banakī akawaniki, hiwemakinā.
Hakia pepa ibiani txakabui mā pikukükainaiwē taea
ẽ matu unābiani ikis mā tsuabura ẽ ana matu unāmaki.
- ²² Salitre inū sabão itxapahairawē mā txakabumis dashkihairabiakī
matū txakabu meshu detsis keska
ea be bunua mā tushkutirumaki.
Ea ẽ Senhor Jeová ẽ txanima hātxawē ẽ matu mestēwaii”, iki ẽ
haskaya
- ²³ matu iki: “Nukurā, nū hawa meshu detsismaki.
Yushibubu txani nū kēwaīsmaki”, ikī mā yuibiairā,
pashku napaku anushū hune txakabu hawara mā akubainima
shinākāwē.
Txakabu dasibi mā akubaīmis uïkī shinākubaīkāwē.
Camela yushā depeskeuma hamebi nia ishtxuakeakemis keskakī
txakabu mā txibāmiski.
- ²⁴ Jumenta yushā inama mati matipa anu nia
himi iki hawē bene benai kashamis keskakī

txakabu betxipaikī mā benakubaīmisbuki.

Yushā himi ikī hawē benewē kemuai tsuā meketiruma keskakī txakabuwē mā kemukūkaīmiski.

Yushā himi ikai benē shetekī benabaūkī hī ikama hawaira haki nukumis keskakī txakabū matu atximiski.

- ²⁵ Israelī enabuū, nawā yushibubu hawaira txibaī matū bitxi tae saweriamā ibubis kai itxakanikayamakāwē. Yushibubu kēwaī sai sai iki matū hui menuyamakāwē, hamenā. Hakia matū ea yuikī: ‘Nū haska hetetirumaki. Nawā yushibu betsā betxipaikī ē beyawaniwē taea hatube nia ē ikaii’, mā imiski.

**Israelī enabu atimapā hiweabuwē taeshū Senhor
Deusū hatu kupishanikiaki, na hātxarā**

- ²⁶ “Yumetsu betxishū txiteabu dakemis keskai Israelī enaburā, haska keskai mā dakekūkaīshanaii. Ha maewā anu mā hiweabu inū, matū shanē ibuhairabu inū, matū shanē ibu beshmasbu inū, matunabu ebe hātxashunikabu inū, ē hātxa yuishunikabu mā dakekūkaīshanaii.
- ²⁷ Hi sēke dami wakī huni wanibu yuikī: ‘Miarā, mī ē epaki’, akī mishki dami wakī aību wanibu yuikī: ‘Miarā, mī ē ewaki’, akī habu haska wabiakī hamē eki ikirā, eki petxitā ea betxākameshū uīmaismabia hanu txakabu matu anu huaitiā datekī ea yuikī: ‘Hatu nemakī nuku mekei menā huriwe’, ikī mā ea kenamisbuki.

- ²⁸ Judá enabuū, hania matū mekenika dami mā akubainimarā? Matū mae tibi anu yushibu mirima mā hayaki. Matu itxakawai beaibū matū yushibu damipā matu merabewakī matu pashawai betirubumē?

- ²⁹ Dasibibu mā eki ha imisbuki, eki sinatai ea danā paepawairā. Ea ē Senhor Deusū ē txanima hātxawē ē matu mestēwaiī.
- ³⁰ Matū bakebu ē hatu yusībia hawa tapiābumabiakē

hamē ē hatu kupimiski.

Maturā, pubenepa mā inu betsa leão keskabuki.

Ê hātxa yuishunikabu ē matu yunua
hatuki sinatakī mā hatu tenākubaīmisbuki.

³¹ Ha dikabi mā ikis hiweaburā,
pestā Senhor Deusū hātxa nīkakāwē.
Israelī enabuū, earā, mā ea uianā,

ē hanu tsua hiweabumanu keskamē, hawa hayamarā?

Mai anu bari pesheama

ē matu anua hunea keskamē?

Ê haska matu ishuīsmaki.

Enabuū, haskai hātxa txakabukī yuikī:

‘Nukū yununika nū hayamawē taea

mia anu nū ana txītūkatsi ikamaki’,

mā ikūkainai?

³² Txipash beneyai kakinā,

hawē dauti hawērúa saweirā, hakimatirumē?

Hakimatirumahairaki.

Hamē mā enaburā, bari itxapa kakūkaīkī mā ea hakimakūkainaii.

³³ Hawara txakabuwē kemui betxipaikī benabaūkī
beya txakabu tibi mā unāhairakubainaii.

Hanushū txakabu tapiaību anua mā hatū yusināki.

³⁴ Hawara yurabū txakabuwaibuki nukutā hatu txiteamabia
nuitapaibu inū pepabu detekī tenākubaini
matū tari himiwē mā iruma keskaki.

³⁵ Mā haskabiakūkaīmis ibubis yuikī:

‘Ê hawa hatu txakabuwaismaki.

Eki hawa Deus sinatama ishanikiki’, ikī mā hunebiakubaīmis
uīshākāwē.

Eanā, shabakabi ē matu unāti washanaii,
mā pemēkaii, mā txakabumēkainā,
hawē taeshū matu kupikatsirā.

³⁶ Haskai hawaira mā merabenāti betsa benamisbumē?

Ha Assíria nawabū matu ana merabewatiruma babushinabū
haska hau Egito nawabū matu merabewanūbū
mā benaiburā, baburiashākanikiki.

³⁷ Egito nawabū matu merabewamawē taea
dakeyabi habū mai pakea anua mā txītūshanaii.

Hatuki txiti iki hatu haibuwānū ika mā ibiaya

ē hatu matu danāma mā hatube haibunameama ishanaii”,
akī Senhor Deusū hatu yuinikiaki.

Senhor Deusū hātxa Israelī enabū nīkama ikubiranibukiaki, na hātxarā

6 ¹⁶ Israelī enabu Senhor Deusū ana hatu yuikī:

“Bai shesha dabe anu kai niti ishū uīkāwē.

Haratu bai hashu pepa matū shenipabū unanibu hatu yukakāwē.

Ha bai pepa betxitā hawē kai hanu matū yushī huīrukūshanai anu
mā haki nukushanai”, ē matu wabia

matū ea kemakī yuikī:

“Haskamaki. Ha baiwē nū ana kakatsi ikamaki”, mā ikaya

¹⁷Senhor Deusū hawē uinika matu washūtā hatu nitxītā Israelī enabu
yuikī:

“Matuki sinataibu beaibu matu unāmakī

ha uinikatū hawē trombeta txā txā akaya

nīka besti mapuyamakubaīshākāwē”, hatu wa

hakia ha hunibū kemakī ea yuikī:

“Hawē unāmati nuku haskawē txaniai nū ana nīkakatsi ikamaki”,
ikaibū

¹⁸ haskaibuwē taeshū Senhor Deusū nawabu yuikī:

“Enabu Israelburā, haska ē hatu ashanoi mā unāshanūbū
matu yuinū ea nīkakāwē.

¹⁹ Mai hirabi anu hiweabuū, ea nīkairakāwē.

Ē yunuti hātxa inū ē nemati hātxa danākī

ē hātxa ē hatu yuikubirani

hawa tapīsbumawē taeshū

hawara habū betxipaisbuma

txakabu atimapá hatu anu ē yunushanaii.

Habu yubakai peama huni txakabu yubakamisbu keskai

atimapanibuwē taeshū hatū txakabu hakimakatsis ikama

ē hatu itxakawashanaii.

²⁰ Sabá mai pakea anua sheni ininipa inū

mai pakea betsá txaikea mibā hua inīhaira

haskakī mā ea beshūmisbumē, ea benimawanū, iwananā?

Ea duawanū, iwanā, ē txi tapu anushū inabu

mā ea menushūmisbu inū hawē sheni mā ea kuashūmisburā,

eā ē ha ana betxipai hawē benimamaki”, iwanā,

²¹ haskawē taeshū Senhor Deusū ana yuikī:

“Huti ikaī hau di ikubaīshanūbū

mishki keska hawara txakabu hatu bebū ē datā

hatū ibubu inū, hatū huni bakebu inū,

hatu dapi hiweabu inū, hatū haibuaibu di iki
habiaswē mawashākanikiki”, iwanā,

**Nortekiria detenamenikabu itxapahaira bekī
hatu atxishākanikiaki, na hātxarā**

22 Senhor Deusū ana yuikī:

“Txaihaira mai pakea betsa nortekiria
nawa shukua betsa kushipa betsahairabu benū,
iwanā, hatū detenameti pewakanikiki.

23 Pia mirimaya inū hatū matxatu txaipa kenuhairaya bei,
tsuawē nuisbuma pubēhairabu, ianēwā buspu tsaubiranai keskai
sai sai ikubirani cavaloki katsaumebirāshākanikiki,
Davī mae Sião detetā atxinū ika beirā”, hatu wa

24 Jerusalém anushū yurā kaianē yuikī:

“Mesehairs beai uatiā nū nīkashinaki.
Datei punu nukai nū ana hawa kushipa hayamaki.
Aību bake kaī isīmis keskai
itimaskai nū isī tenehairaii.

25 Nukuki sinataibu hatū detenametiya mae tibi anua
mese meseaibuwē taea
matū bai anu ana tashnibaÿyamakāwē!
Hamapai bai tibiwē ana mapuyamakāwē!” ikaibū

26 eā hatu yuikī:

“Mā ē mae ē matu betxipaiairā, mā ea peirashūshākāwā.
Detekī yamawanū ika
nuku anu bei hawairabirāshanaibuwē taeshū
hawē bika teneai uīmati
tari besha sawetā txi mapu dapusheketa
matū huni bake bestitxai mawakē
mā kashai bis bis itiru keskai kashahairakubaÿkāwē”,
ē hatu waya

27 hanushū Senhor Deusū ea yuikī: “Enabu mī hatu unāti wakubaÿshanū
ē mia yunuaii. Haska ē hatu yunua ikaibu haskara hatū shināmēkaī, uīkī
ea hatu unātihaira washūshāwē”, ea wa

28 eā kemakī yuikī:

“Senhor Deusuū, ha dasibi yurabunā, tsuā nīkaisbumaki,
Yuananaī atimapai hiweabuki.
Hatū shinā kushihairabuki,

mane bronze inū due keskaburā.

²⁹ Chumbo hawē detsis bikatsi txi hi akī kukatsa akī kuahairatā
hawē tane bemakis nunua bewetā urēkī
chumbo has wamisbu keska wakī
hatu bika tenehairamakī mī hatu pewapanā
hatū txakabu putaisbumaki.

³⁰ Senhor Deusuū, mī ma hatu putawē taeshū
minabu hatu metukī yuikī:
'Prata detsisya danāmisbu keskabuki',
akī hatu kenakubaīshākanikiki."

**Senhor Deus kēwāti hiwe hemaitī anua Jeremias
hatuki txaninikiaki, na hātxarā**

7 ¹ Senhor Deusū Jeremias yunukī yuikī: ² “Ê kēwāti hiwe hemaitī shui
dapi nishū na hātxa hatu yusikī hatu nīkamatāwē. Mā dasibi Judá
enabuū, mā Senhor Deus habū kēwanū ika hikiaiburā, ³ eska Israelī enabū
mekenika Senhor Deus kushipahira dasibi binuatū hātxa nīkakāwē:
'Haska mā hiwekūkainai inū haska mā akubainai pewakubaīshākāwē.
Mā haska waya na mai pakea anu ē matu hiwemakubaīshanaii, hawa mai
pakea betsai anu matu yunuamarā. ⁴ Tsuāra matu parākī yuikī: Senhor
Deus kēwāti hiwerā, nenuki! Senhor Deus kēwāti hiwerā, nenuki! Senhor
Deus kēwāti hiwe nenuwē taea dateyamakāwē!' ikaibu ha parananaību
ikūwākī hawa hatu nīkayamashākāwē.

⁵⁻⁶ Betsabube ana hatube parananābukuāma, inū matunabuma beaibu
ana hawa hatu itxakawama inū, bake ibuuma inū aību beneuma ana
hatu itxakawama inū, na nenu hiweabu yurabū hawa txakabuwabuma
detekī ana tenāma inū, ibubis txakabui atimapakī yushibu dami betsai
ana kēwāma inū, matū hiwea mā pewakubainai inū, haska mā ikūkainai
shinā betsatā mā pepaiburā, ⁷ na mai anu hawa heneama matū shenipabu
ē hatu ibuwamani anu mā hiwearā, ē matu hiwemakubaīshanaii.

⁸ Hamē parā hātxa hawamabiakē hatu ikūwākī mā nīkakubaīmisbuki,
⁹ eska tibi meirā, yumetsukubainirā, huni betsai tenākinā, aību betsai
beneya txutakinā, yura betsaki hamē txanitxakairā, yushibu Baal kēwākī
sheni ininipa kuashūkinā, haska ē matu nemahairabianikē yushibu
betsai betsapabu betxipaikī kēwākinā. ¹⁰ Mā haskabiai na ē kēwāti hiwe ē
meribi wani anu ea bebū nishū ea yukanū ika mā bebirā bebirāmisiabu,
'Ê mekei pea hiweaki', ikarā. Hakia haska ē betxipaiama txakabu
betsai betsapa mā akubainai eā ē ana tenetirumaki. ¹¹ Na kēwāti hiwe
ē meribi wabianikē ikis yumetsubū hiwe keska wakī itxakawakī mā ea
shināmismē? Dasibi mā haska wakubainairā, ē matu uīkubainaii. Ea ē
Senhor Deusū ē txanima hātxawē ē matu mestēwaii. ¹² Ha dikabi ha mae
Siló ena wakī katutā hanu dukū eki nukuti tarī hiwe ē hatu pūtemani

anu hanu bushū uítākāwē, ē haska wanimēkainā, Israelī enabu ha Siló mae anushū txakabuwaibuwē taeshunā. ¹³ Mā txakabu betsa betsapa wai matu shinā betsawamakī ē matu yuibiakubaina mā ea níkakatsi ikama iniki, ea hawa kemamarā. Ea ē Senhor Deusū ē txanima hātxawē ē matu mestēwaiī. ¹⁴ Haskawē taeshū ha ē kēwāti hiwe meribi Siló anua ē txakabuwani keska wakī matū shenipabu inū matubu na ē kēwāti hiwe matu meribi wamatā ē kena ē netani ha mā haki txiti ikabu habiaskari wakī ē txakabuwashanaii. ¹⁵ Matu haska besti wama ea be bunua matu putakī txaihaira ē matu nitxishanaii, Efraimnē enabū ea ana txibābuma ē hatu nitxini keska wariakinā”, iwanā,

Israelī enabū Senhor Deus sinatamanibukiaki, na hātxara

¹⁶ “Jeremiasī, mianā, na yurabukiri ea yukakī ana ea hātxa wayamashāwē. Hatuwē dabanañ ikī ea ea ayamawe. Hatuwē nui ekiri hatu hātxashūyamawe. Hatukiri ē mia níkamawē taeshū hawētsaís yukakī ea bika wayamashāwē. ¹⁷ Judá enabū mae tibi anushū inū Jerusalém anushū haska habū akaibu mī hatu uiāmamē? ¹⁸ Bake mishtibū karu metash itxawakī mātxiaibū hatū ibu hunibū txi keti waibū aībuabū shekiwā trigo duru misi wakatsi pewakī kamuskī teshwashū misi watā dami yushibu aību hawē kena Nai Shanē Ibu hawē dami bebūshū kēwākī ha misi inākubaímisbuki. Haska wakī ea danākī nawabū yushibubu kēwākī uva vinho inaī mā eki sinatamisbuki. ¹⁹ Hakia eki sinatabiai eki sinatama haskairā, ibubis hatumebi daketapai itxakanikakubaímisbuki. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaiī. ²⁰ Haskamisbuwē taea eari berukukaū hatuki ē sinata paepai ea uīshākanikiki, na ē kēwāti hiwe inū, na mae anu hiweabu inū, hatū inabu inū, hatū mibā hi sharabu inū, hatū yunu tsekariabuma ē kupishanaii, bai ewapa ketiā hi ikainai tsuā nukawatiruma keska wakinā. Haska Senhor Deusū txanima ē matu yuiaii”, ikī

²¹ Israelī enabu mekenika Senhor Deus kushipahaira dasibi binu keyuatū hawenabu yuikī: “Ea hawē kēwākī ina hirabi menukī keyukubaíkī txashuwā tesēshū hawē bitxi dashpeshū hawē nami shateshū hati mā akatsi ikai ea benimawakī hawē sheni menu keyukī hawē nami pitxāshū pikubaíshākāwē, ē hatu aniki. ²² Hakia Egito anua matū shenipabu ē hatu tashnimabiranaitiā Mati Sinai anushū inabu hirabi menukī keyutirubu inū txashuwā sheni kuatā hawē nami huatā pitirubukiri yunukī ē hatu yuiriama ²³ hau ea dukū níkakubaíshanübū ē hatu yunukī taewaniki. Haska ē hatu yunua akubainaibu enabu hatu watā hatū mekenika Deus ē ikūkaíshanaii”, iwanā, “ē hatu yuini, hau habu ea hiwei peshükubaíshanübunā. ²⁴ ē hatu haska wabiani ē haska betxipaiai akī ea benimawama ē hātxa danākī hatū huīti kushi watā ea níkama hatū txakabu putama haska besti shinākī akatsi iki

hiwekubainibuki. Ea anu ana txītuī bekatsi ikama txakabu henekatsi ikama eki petxinibuki. ²⁵Egito anua matū shenipabu tashnibiranibutia inū na habiatiaři ē hātxa yuishunikabu betsa betsapa ē matu anu yunuakeakekubirāmiski. ²⁶Hakia matubū ea nīkakatsi ikama ē haska matu yunuai txibākī ea ashuāma huīti kushihairatā txakabuwakī matū shenipabu mā binuhairaii”, iwanā,

²⁷“Jeremiasī, mia hawa nīkabumabiakē na ē hātxa hatu yuikubaīshāwē. Mia hawa kemabumabiakē hui kushipawē hatu yuishāwē, ²⁸eska hatu wakinā: ‘Matū mekenika Senhor Deusū matu yunubia ha yurabu mā hiweabu matu pewapanā mā ea hawa nīkakī txibaīsbumaki. Matū hātxa txanima matū kesha anu ana hayamahairakiaki’, akī ea hatu yuishūshāwē”, akī Senhor Deusū ea yuimaki.

**Mapu mabu wamisbu keska wakī Senhor Deusū
yurabu ariatirukiaki, na hātxarā**

18 ¹È Jeremias Senhor Deusū ana ea yunukī yuikī: ²“Mapu mabu wanikā hiwe anu butukaitāwē, harishū ē hātxa ē mia yuiairā”, ea wa ³butukaini kai hawē sibībauti anu mapu wanika dayakūkainaiki ē nukua ⁴hawē taewē pema pema akī heneama mapu pepa katushū ūpushwē katxa atā hawē sibībauti tapu pishta anu mapu pā ashū kēti wapaia ibubis txakabui payukuaya habias mapu ana bena wakī ana kēti wakī haska betxipaiai keska akai ē uiāyā

⁵hanushū Senhor Deusū ea yuikī: ⁶“Eanā, mā Israelburā, haska keska ē matu ariatirumamē, ha mapu mabu wanikā ha mapu kēti washu keska wakinā? Mā Israelburā, mā ē mekē anuki, ha mapu mabu wanikā hawē mapu hawē mekēnē tsuma keskarā. Eā matu haska wakī ē betsa watiru ea Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii. ⁷Hamē tsuara shukua betsabu inū hatū shanē ibubu hawaira haska shinābumabiakē ē kushipawē hatu berākī ē hatu di ariatiruki. Ha inū, hatū mae anua nitxīkinā, hatu txakabuwakī ē hatu yamawatiruki. ⁸Hakia tsuara shukua betsabu inū hatū shanē ibubū shinā betsakī hatū txakabu henetā pe shinaī hiwekubainaibu haska hatū kupiti ē hatuki tanabiashina ha txakabu ē hatu anu yunuama ishanaii. ⁹Ha inū, shukua betsabu inū hatū shanē ibubu betsabukiri shinākī duawakī ewawakī ē hatu kushipa watiruki. ¹⁰Hamē nawā shukuabū txakabuwaibu ē hatu nemabia ē hātxa danākī nīkabumakē haska ē hatu duawakatsi pewabiashina shinā betsa watā ē ana hawa hatu ināma ishanaii.

¹¹Jeremiasī, Judá mai pakea anu hiwebaunabu inū Jerusalém anu hiweabu na hātxa ea hatu yuishūtāwē, Senhor Deusū eska matu yuikiki, akinā. ‘Mā hiwe txakamiswē taeshū matu kupikatsi iki ē matukiri yubakaii. Mā hiwe txakakūkainai henetā haska mā amis inū haska mā hiwemis henei beshtekerikāwē, shinā betsa wairā’, akī mī ea hatu yuishūbia ¹²habū mia kemakī yuikī: ‘Hamē mī hātxa txakawayamawe. Haska nū betxipaiai keska

ma nū beyawani nū hiwekatsis ikaii, txakabubiai hawa heneamarā', mia washākanikiki", akī Senhor Deusū ea yuiniki.

Hatū nukū hiwea merabewai nū manakai hunūbarikiaki, na hātxarā

23

¹ Txanima Senhor Deusū yuikī: "Txashuwā mekenikabū haskakī ē txashuwā ea hatu pemekeshunabuma ē txashuwā hanira bui besti dasibaīmisbu keskai enabu Israelbu hanira bui benumisbuki. Ha txashuwā mekenikabu peirashākāwā!" iwanā,

² Israelī enabu mekenika Senhor Deusū hawē txashuwā uishūkī mekenikabu hatu yuikī: "Enabu meke pewama ubisita wakī pasha wakī mā hatu nitxīmaki. Mā haska wakī hatu txakabuwakubiranimawē taeshū ē matu kupikī unāmashanaii. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii.

³ Hanira mae betsa anu ē hatu hari nitxini bunibu anua habu enabu teshe hiweabu ana hatu itxawatā eā kayabis hatū mai pepa anu ē ana hatu txītūwāshanaii, hanushū hau ana hatū bake pakubaīshanūbunā. ⁴ Hau ana datei hiweyamakubainūbū hatū mekenika tibi watā ē hatu mekemashanaii, hau hawa nuitapayamanūbunā. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii", itā

⁵ txanima Senhor Deusū mestēwākī ana yuikī:

"Ha shaba betsatiā shanē ibu hunūbarikiaki,
Davī baba betsa shanē ibuhaira ē washanaii,
hawē mai pakea anua hawē yunuti kushipawē unanepakī
hatu yunukī parananāma pepas wakubaīshanikiki.

⁶ Ha shanē ibu kaīkī hatu yunukubainaya

Judá enabu unanuma pe mekeaiibū
ha dikabi Israelī enabu unanuma hiwekubaīshākanikiki.

Ha shanē ibu kenakinā, 'Nukū Shanē Ibu Kushipa Maemanikaki',
akubaīshākanikiki", itā

⁷ txanima Senhor Deusū ana yuikī: "Bari betsatiā ana ekiri datā aki yubakama ishākanikiki, 'Senhor Deus hiweatū hawē kenawē Israelī enabu Egito anua kaīmabiraniki', akī yuiamarā. ⁸ Ana hariria shināma hakia Senhor Deus datā akī yuikī: 'Nawā mai pakea nortekiria inū nawā mai pakea betsa betsapa anu sa akī ē hatu nitxini anua Israelī enabu ana iwekī ē hatu itxawaniwē taeshū Senhor Deus hiweatū kena ē datā akaii', ikī na hatū mai anu hiweshū besti haska yui yubakakubaīshākanikiki", iniki.

Haska Jeremiasī hatu yuia betxipaiama tenākeanibukiaki, na hātxarā

26

¹ Judá enabu mai pakea anu Josiasī huni bake Jeoaquim shanē ibui taekainaya Jeremias Senhor Deusū yunukī ² yuikī: "Templo anushū ea kēwāi Judá enabū mai pakea hatū mae tibi anua bemisbu hatu yuinū ika ē Templo hemaīti anu ka nishū ha hātxa mia yuikī ē

mia yunushina dasibi hatu yuitāwē, hawa hātxa betsa heneamarā.

³Hētsā, haska mia nīkatā hatū txakabu heneshākanimēkainā. Haskaibū eā haska ē shināshina hatū txakabuwē taeshū hatu kupiama ē shinā betsa watiruki. ⁴Eska Senhor Deusū matukiri yuikiki. Ea nīkakāwē: ‘Mā ea nīkabuma inū haska ē matu yusini mā akama ⁵inū ē dayarubu ē hātxa yuishunikabu ē matu anu yunukubaina matu yusībiabu mā hawa nīkama ē hātxa mā danāmisbuwē taeshū ⁶haska Siló anushū ē tari hiwe meribibiakē txakabuwakī ē yamawani keska wakī na Templo hiweri ē habiaskari washanaii. Mai hirabi anu nawa betsa betsapa shukuabu tibitū hau ha uīkī shināpakeshanūbū na maewā Jerusalémri txakabuwakī ē atimapa washanaii. Haska ē hātxa ea hatu yuishütāwē’, ea wa”,

⁷Templo hemaītī anu kashū habias hātxa Jeremiasī hatu yuiai hawenabu Deusbe hātxashunikabu inū, Deusū hātxa yuishunika txakabubu inū, yurā kaianē nīkaibū ⁸haska Senhor Deusū yunushu Jeremiasī hatu yuikī keyuaya Deusbe hawenabu hātxashunikabu inū, Deusū hātxa yuishunika txakabubu inū, yurā kaianē hawē hātxa nīkatā haki sinatakī atxishū yuikī: “Ibubis mī hātxawē taea mī mawaii. ⁹Siló anua yupukī atimapa wani keska wakī na Templo ashankiki. Ha inū, nukū maewā Jerusalém yamawakī keyuabu nenu yurabu ana hiweama ishākanikiki”, iwanā, dateama, “ē Senhor Deus hātxashunaii”, ikī “Haskakī ibubis mī haska hātxa yuishumē?” akeakeabu Templo hemaītī anushū dasibibū Jeremias kebaūshū

¹⁰Judá enabu shanē ibu inū shanē ibu beshmasbū ha haska waibu nīkatā shanē ibuhairatū hiwe anua tashnibirani Templo hemaītī anu hikia haskaibū unāti wanū ika hanu hikiti shui hawē kenarā, “Bena” ha bebū tsauabū ¹¹Jeremias hatu bebū iweshū ha shanē ibubu inū yurā kaiā dasibi itxabu hatu nīkamakī hawenabu Deusbe hātxashunikabu inū Deusū hātxa yuishunika txakabubū hatu yuikī: “Na huninā, nukū maewā atimapa washanaibukiri txanitxakashuwē taeshū hatu yunukāwē, hau tenanūbunā, haskai dasibibū ma nū nīkakāshuwē taeshunā”, akaibū

¹²shanē ibubu inū yurā kaiā Jeremiasī ana hatu yuikī: “Haska na Templo inū nukū maewākiri ē hātxai mā nīkashurā, emebi ē ikamaki. Senhor Deusū hawē kena kushipawē ea yunua hua ē txanishuki. ¹³Haska mā hiwe txakakūkainai inū haska mā atimapamis matū shinā betsa watā shinārikāwē. Matū mekenika Senhor Deusū hātxa nīkakī mā akubainaya haska ē matu yuishi keska matu anu txakabu yunuama ishanikiaki.

¹⁴Hamē ea akinā, haska mā ea wakatsis ikai ea arikāwē, ē yura ē ma matu beshuākirā. ¹⁵Hawē hātxa shabakabi dasibi ē matu yuinū txanima Senhor Deusū ea yunushinaki. Na ē matu yuishi haska shinākatsi ikama ē hawamabiakē mā ea tenanā, matubu inū nenu hiweabu matumebi mā txakabu ikūkaishanaii. Shinārikāwē”, hatu wa

¹⁶hanua shanē ibubu inū yura kaianē hawenabu Deusbe hātxashunikabu inū Deusū hātxa yuishunika txakabubu hatu yuikī:

“Nukū mekenā Senhor Deusū kena kushipawē nuku hātxa waikiki. Ha huni hau tenanūbū hawawē taeshū nū hatu yunutirumaki”, ikaibū

¹⁷anibu unanepabu itxabu anua betsa benikaū ha yurā kaiā hatu yuikī:

¹⁸“Judá enabu anua Ezequias shanē ibuhairakī hatu yunukubainaitiā mae betsa Moresete anua yumeni Deusū hātxa yuishunika Miquéiasī Judá enabu Senhor Deus hātxashūkī: Eska Senhor Deus kushipahaira dasibi binuatū matu yuikiki. Nīkakāwē:

‘Mati Sião betsairā, hanu dayati bai besti ishanikiki.

Jerusalém tekei keyui di ika hanus hawē mishki mania ikūkaishanikiki.

Templo mati anurā,

txaka besti benei besheshanikiki’, hatu waya,

¹⁹shanē ibuhaira Ezequias inū Judá enabū Miquéias tenanibumē? Haska wamahaira inibuki. Hakia Senhor Deuski datekī hau hatuwē nuinū shanē ibuhaira Ezequiasī Senhor Deus ea akimawē taeshū haska hatu yuima keska hatu anu txakabu Senhor Deusū yunuama inikiaki. Nukuburi haskakatsi ikama ibubis txakabuhairakī Jeremias tenāyamanākāwē, ibubis txakabukī Deus sinatamamarā.

²⁰Hamē betsarā maewā betsa Quiriate-Jearim anua yumeni Semaíasī huni bake Deusū hātxa yuishunika Urias Senhor Deusū kena kushipawē na maewā inū nukū mai pakeakiri txakabu hatu yuiniki, haska Jeremiasī nuku yuiai keskarā. ²¹Haska Uriasī yuiai shanē ibuhaira Jeoaquim inū, hawē merabewanikabu inū, hawē shanē ibu beshmasbū nīkaibū Jeoaquimnē Urias hatu tenāmakatsi ikaya nīkakī tapītā datei Egito anu Urias pashabiakē ²²Acborī huni bake Elnatā inū huni betsabū hau atxishütanūbū shanē ibu Jeoaquimnē hatu yunua ²³hari bushū Urias atxishütakī iweshū shanē ibu Jeoaquim bebū nitxiābu Jeoaquimnē hatu yunua Urias tenātā hanu nuitapaibu mawa hatu putamisbu anu kini anu hawē yura urenibukiaki”, akī

²⁴Safānē huni bake Aicão Jeremias hātxashunaiwē taea hau yurā kaianē tenanūbū shanē ibubū Jeremias hatu yunuama inibukiaki.

Babilônia anu hatu iyunibu Jeremiasī hatu kene bumanikiaki, na hātxarā

29

¹⁰Senhor Deusū hawenabukiri shinākī Jeremias eska yuimakī:

“Babilônia anu mā hiwei kani 70 ano mā ma hiwekē

haska yubakai ē matuki tanani

ha mae anu ana hari matu imama Jerusalém anu

ē ana matu txītūmai kaii.

¹¹Eanā, ē matu unāhairaii.

Haska matu wakatsi ē yubakanirā,

haskawē taea ana txakabuwē matu yubama
dasibi hiwea pe matu inātā hawē matu benimahairawakī
ẽ matu hiwemakubaishanaii.

Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii.

¹² Ha ē matu haska waitianā,
tsuara mā ebe hātxakī ea yukaya
matu nīkakī ē matu kemashanaii.

¹³ Tsuāra ea benai mā eki nukushanaii,
matū huīti hirabiwē ea benai eki nuirā.

¹⁴ Txanima ē matu merabewaya
mā ana eki nukushanaii.
Tsuā matu ana bika tenemama binumatā
betsahaira uīmakī ē matu hiwemashanaii.
Hanira nawa shukuabu tibi anu sa iki
hatū mae tibi anu mā bunibu
haria matu itxawakī keyutā na mae anu
ana ē matu txitūmashanaii.

Ea Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii”, inikiaki.

**Hanu Senhor Deusū hatu ibuwamani anu Israelī
enabu txitūbirāshākanikiaki, na hātxarā**

31 ¹⁰⁻¹¹ “Nawa betsa betsa shukuabu tibibuū,
Senhor Deusū hātxa nīkakāwē.
Ha inū, ianēwā kesha txaihairabiakē
hanu hiweabu hatu banabimakubaishhākāwē.
Nawa kushipahairabu anua
Jacó enabu tashnimakī
Senhor Deusū hatu iwekubirāshanaiwē taeshū
Israelī enabu txaihaira hatu nitxīkī sa abianishū
hatu ana itxawashū Senhor Deusū hatu mekekubaishanikiki,
txashuwā mekenikatū hawē txashuwāmekemis keska wakinā.

¹² Mati Sião anu bei benimai
Israelī enabu kātakubirāshākanikiki.
Senhor Deusū hatu merabewa shekiwā trigo itxapa inū,
uva vinho inū, piti sheni itxapa inū,
txashuwā nami itxapa inū,
ina awa nami itxapa hayawē taea
benimahairakubirāshākanikiki.
Bai mibā bana uiā txa amis keska
Israelī enabu hatū kushipa
hawa ana benuama ikubaishhākanikiki.

¹³ Txipashbu inū, berunābu inū,
anibubu benimai besi nawakubirāshākanikiki.
Nui kashabiaibū hatu benimawakī
isī tenēbiaibū benima pae inākī
nuitapabiaibū ē hatu daewakubaīshanaii.

¹⁴ Hawenabu Deusbe hātxashunikabū
piti pepa pikubaīshākanikiki.
Ē hatu duawaya piti hamē ikai
enabū yaniwakubaīshākanikiki.
Ea ē Senhor Deusū ē hātxawē ē matu mestēwaii”, iwanā,

¹⁵ ana Senhor Deusū yuikī:
“Nuihairai kashai bis bis ikaibu
ha mae Ramá anushū nīkashākanikiki.
Jacó aī Raquelī enabu aībuabu
hatū bakebuwē taea kasha neseama
hatū bakebu dasibi hayabumawē taea
hawenabū hatu daewabiabu
nīkama ishākanikiki”, iwanā,

¹⁶ hanushū Senhor Deusū ana yuikī:
“Raquelī enabu aībuabuū,
ana hamē kashayamakāwē,
matū beū hene hamē txakawairā.
Matuki sinataibū hatū mai pakea anua
matū bakebu ana txítūshanaiwē taeshū
hatuwē nuihairai inū mā hatuwē isī tenehairabiakükainairā,
txipu matū manakuti mā hayakūkaīshanaii.
Haska ea ē Senhor Deusū ē hātxawē ē matu mestēwaii.”

¹⁷ Haskashanai manakubaīshākāwē,
matū bakebu hatū mae anu ana txítūbirāshākanikikirā.
Ea ē Senhor Deusū ē hātxawē ē matu mestēwaii”, itā,

**Haska tashnimashanai yuba bena Senhor Deusū
Israelī enabukiri yuinikiaki, na hātxarā**

²⁷ Senhor Deusū ana hatu mestēwākī: “Uatiā Israel mai pakea anu inū Judá mai pakea anu yurabu inū hatū inabu itxapa pakubaīshākanikiki.

²⁸ Eā hatu uīhairakubaikī hatunabu ē betseni inū, ē hatu berani inū, hatu putakī itxakawakī ē hatu yamawaniki. Eā hatu haska wabianishū ē hatu uīkubaímiski. Natiā hatu uīriakī ē hatu merabewashanaii, benikī ana hatu kushipawakī hatū mae ana inākī hatu bana bena wakī ē akawashanaii. Ea ē Senhor Deusū ē mestēwaii.”

29 'Uva bimi bükash pia keska wakī hatū ibubū txakabuwanibu hatū sheta isī masheshkükaini keskai hatū bakebu nuitkaapai bika tenekubaīmisbuki', akaí ana haska yuiama ishākanikiki. 30 Hakia tsuāra uva bimi bükash pia hatū sheta masheshmis keskai ibubis hatū txakabuwē taea mawashākanikiki", iwanā,

31 Senhor Deusū ana hatu mestēwākī: "Hawatiāra Israelbu inū Judá bababube ē hatube ana yubakai benashanaii. 32 Egito anua hatū shenipabu iwekī ē hatu metsūshū akawabirani ē hatube yubakani keska ē ana akama ishanaii. ē yubakati hātxa habū ea txakabuwanibuki, ē hatū ibu kayabibiakenā. Haskawē taea ē hatube ana yubakai ē benashanaii. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii. 33 Hawatiāra Israeli enabube eska ana yubakai ē benashanaii. ē yusiti hātxa hatū huīti anu mistua keska wakī hatū shinā merā ē kenea keska washanaii. Hatū mekenika Deus ē ikūkaishanaii. Haburā, enabu ikubaishākanikiki. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii. 34 ē hatu haska waiwē taeshū hatū haibuaibu inū hatunabu inū yura betsabū ma ea unaībuwē taeshū: 'Ikūwākī Senhor Deus unāwē', iwanā, hatu ana yusiāma ishākanikiki. Ma yununika shanē ibubu inū, yununika beshmasbu inū, dasibibū ea unaībuwē taeshū eā hatū txakabu ana shināma hatu buashūtā ē ana hatukiri yuiama ikūkaishanaii. Ea ē Senhor Deusū ē hātxa ē mestēwaii", akaí hatu yuinikiaki.

**Jeremiasī hātxa Baruquē keneshūtā Templo hiwe
hemaitī anushū hatu yuishunikiaki, na hātxarā**

36 1 Judá enabu yunui Josiasī huni bake Jeoaquim shanē ibuhairai ma 4 ano kaitiā Senhor Deusū Jeremias yunukī yuikī: 2 "Haki keneti una sebi biwe. Ha bitāshū Israeli enabukiri inū, Judá enabukiri inū, nawa betsapa shukuabu tibikiri ē hātxa dasibi ē mia yuikubainima keneriwe, Josias shanē ibuhairaitiā mibe hātxai taekī ē mia yui taewabiranima kenetiyashū akubaīkī natiā ē mia yuiriashina kene keyukinā. 3 Judá enabu anu hatu anu txakabu betsapa ea Senhor Deusū ē hatu yunuti waima ē shinākubainai habū nīkaimashū shināriakubaīkī hatū shinā betsapa wakī hatū txakabu henekī shinā betsapa watirubumēkaī. Habū haska wakī hatū shinā txakabu tibi henekubainaibu hatū txakabu ē hatu buashūshanaii, ana shināmarā", aka

4 Jeremiasī hawē keneshunika Neriasī huni bake Baruque kenatā yuikī: "Haki keneti sebi bibirā hawara Senhor Deusū ea yuikubiranima ē mia yuiai ea keneshūriwe", aka habiatīri Baruquē Jeremiasī yuikubaina keneshūkubaīkī atimas keyushuna 5 hanushū Jeremiasī Baruque yunukī yuikī: "Uīwē. Senhor Deus kēwāti hiwe hemaitī anu ka ē hikipanā ea nemamisbuki. 6 Haskawē taea ha shaba betsatiā Jerusalém anu hiweabu inū Judá enabū mai pakea anu mae betsapa anu hiweabu habu samakei itxaibutiā Templo hemaitī anu kashū

hanu itxai beshiābu dasibibū Senhor Deusū hātxa hau nīkanūbū ha ē mia yuia una sebiki mī kenekazaishina hui kushipawē hatu ea yuishūshāwē. ⁷Senhor Deusū hatu kupikatsi hatuki sinatahairakī hatu datekī mesehairawaiwē taeshū ha yurabu txakabuhairabiakī hatū shinā betsā watā hatū txakabu henei: ‘Hau ewē nuinū’, ishū Senhor Deuskiri shinākī yukashākanimēkaī. Mī haska hatu yuishūtiruki”, aka ⁸haska Deusū hātxa yuishunika Jeremiasī yunushina Senhor Deusū hātxa una sebiki kene keyushishū Neriasī bake Baruquē hatu yuishunū ika kashū

⁹Judá enabu mai pakea anushū hatu yunui Josiasī huni bake Jeoaquim shanē ibuhairai ma 5 ano inū ⁹ushe kaitiā Jerusalém anua inū mae betsā betsapa anua Templo hemaitī anu itxa Senhor Deus beburua samekeibaibū ¹⁰Templo hemaitī hikiti shui hawē kena “Beputi Bena” ukeria anu kenenika Safānē huni bake Gemariasī dītu manaūri Baruque mapeketā hanu uīti shui anu nishū Jeremiasī hātxa una sebiki kenamashina dasibi yurabu hanu itxai keyushū nīkaibu anu hui kushipawē Baruquē hatu yuishūkubaikī heneaya

**Shanē ibuhairatū yununikabu habias hātxa
Baruquē hatu yuishunikiaki, na hātxarā**

¹¹Senhor Deusū hātxa Baruquē hatu yuiai Safānē baba Gemariasī huni bake Miquéiasī nīka keyubaī ¹²shanē ibuhairatū hiwe anu kai keneshunika shanē ibū dītu hanu shanē ibū yununikabu inū, keneshunika Elisama inū, Semaíasī huni bake Delaías inū, Acborī huni bake Elnatā inū, Safānē huni bake Gemarias inū, Hananiasī huni bake Zedequias inū, yununika betsabu hanu itxabu anu hikishū ¹³dasibi yurā kaiā Baruquē hatu yuishunai nīka keyutāshu Miquéiasī hatu yuikī keyua ¹⁴ha una sebi yurabu bebūshū hatu yuishu hau hatu anuri beshū hau haburi yuishūriayunū Baruque iwemakī shanē ibu betsā Cusi huni bake Selemiasī baba Netaniasī huni bake Jeudi yunuabu kashū Neriasī bake Baruque yuia una sebi bishū tsumabaini hatu bebū Baruque ni tushiaya ¹⁵habū yuikī:

—Tsautā ha una sebi anua ha hātxa nukuri yuishūwē— akabu
hanushū Baruquē hatu yuishunai ¹⁶nīkai hawē datehairai beisinā
akeaketā Baruque ana yuikī:

—Na haska hātxa dasibi nū nīkairā, nukū shanē ibuhaira Jeoaquim yuinū kawe— iwanā,

¹⁷habū Baruque yukakī:

—Na haska hātxa kenekinā, haska watā mī kene keyushina nuku yuiwe— akabu

¹⁸Baruquē hatu kemakī:

—Na hātxa dasibi ibubis Jeremiasī ea yuikubaina na una sebiki tintawē keneshūkubaikī atimas ē keyushinaki— hatu wa

¹⁹hanushū habū Baruque yuikī:

—Na haskawē taearā, irui mia inū Jeremias hanira butākāwē, hau tsuā matu unāyamanūbū huneirā— akabu, hunetanū ika Baruque kakē

**Jeremiasī hātxa una sebiki keneshina Jeoaquimnē
kua keyunikiaki, na hātxarā**

²⁰shanē ibu keneshunika Elisamā dītu anu Jeremiasī hātxa una sebi shanē ibu beshmasbū hanabaī shanē ibuhairaki txanitanū ika Jeoaquim anu bui hikishū haska nīkakāshu dasibi yuiabu ²¹nīkatā keneshunika Elisamā dītu anua hau ha una sebi bitanū shanē ibuhaira Jeoaquimnē Jeudi yunua kashū bitāshū shanē ibuhaira inū shanē ibu yununika beshmasbu mapubaunabu anushū Jeremiasī hātxa Jeudī hatu yuishūkubainaya ²²ma matsitiā ha ushe 9 kaya dītu uke merā mai shātu anu hanu txi dekē kuashūkubaīmisbu dapi hari shanē ibuhaira Jeoaquim tsaukē ²³Jeudī hatu yuishūkubaīkī 3 pakea kasmai 4 pakea yui keyuaya Jeoaquimnē hawē nupewē meshteshū txi anu napua menuaya Jeudī ana yuishūkubaina habiaskas wakī nupewē ana meshteshū txi anu napukī menukubaīkī Jeremiasī hātxa una sebi atimas Jeoaquimnē menukī yamawakī keyuaya ²⁴shanē ibuhaira inū shanē ibu yununika beshmasbū Jeremiasī hātxa dasibi nīka keyubiatā haska hawē hātxawē dateabuma inū hawa bika teneamawē taeshū hatū tari hawa ushniama inibukiaki. ²⁵Una sebi hau meshtetā kuakī haska wayamanū Elnatā inū, Delaías inū, Gemariasī nemabiabu Jeoaquimnē hawa hatu nīkamahaira kuakubaīkī keyunikiaki. ²⁶Hakia Deusū hātxa yuishunika Jeremias inū hawē keneshunika Baruque hau atxitanūbū hawē bake Jerameel inū, Azrielī huni bake Seraías inū, Abdeelī huni bake Selemias shanē ibuhaira Jeoaquimnē hatu yunua bushū benahairabiabaunabu Jeremias inū Baruque merabewakī Senhor Deusū hatu hunenikiaki.

Jeremiasī ana yuia Baruquē kene sebi bena wanikiaki, na hātxarā

²⁷Shanē ibu Jeoaquimnē Jeremiasī hātxa Baruquē una sebiki keneshūshina kua keyushīkē Senhor Deusū Jeremias ana yunukī yuikī: ²⁸“Una sebi betsa bitā ana haki kene bena wawe, haska ha dukū bebükiri mia keneshūshina Judá enabu shanē ibuhaira Jeoaquimnē kua keyushina keskari wakinā. ²⁹Eска hakiri yuikinā: ‘Eска Senhor Deusū mia ana yuikiki: Na mai pakea anu yurabu inū inabu yamawakī txakabuwanū ika Babilônia shanē ibuhaira hawa teama hushanikiki, mia merabewakī Jeremiasī mia keneshūbia hawē hātxa nīkakatsi ikama mī haki ha ikī nemakī hawē hātxa una sebi mī kuashinaki. ³⁰Mī haska washinawē taeshū mia Judá enabu shanē ibuhaira Jeoaquim ea Senhor Deusū mia yuikī: Haska mī shenipabu Davi shanē ibuhairai tsaudi anu minabu ana tsauama ikubaishhakanikiki. Ha dikabi mī mawa mia maiwama mī yura mia urēkī putabu barī mia kua inū meshu merā mī yura matsiwē mī txapui keyushanaii. ³¹Mī txakabuwē taeshū mia inū minabu inū mī dayarubu ē mia hatube kupishanaii. Haska bebükiri ē matu banabimabia mā hawa

nĩkama ikubiranaibu keska matu inū Jerusalém anu hiweabu inū Judá enabu mai pakea anu hiweabuki hamapai txakabu atimapa betsa betsapa ē yunukubaishanaii””, atã Senhor Deusū Jeremias ma haska yunuawē taeshū

³² una sebi betsa Jeremiasī bishū hawē keneshunika Baruque inatā Jeremiasī ana yuikubaina hawē hătxa Baruquē ana keneshükubaikī una sebiki ha dukū keneshina shanē ibuhaira Jeoquimnē kuashina keska habias hătxa keneckī keyua ha dikabi hătxa betsa habias keskari Jeremiasī ana yuikī txitximakubaina Baruquē keneckī keyushunikiaki.

**Senhor Deus hau yukashunū shanē ibuhaira
Zedequiasī Jeremias ea anikiaki, na hătxarā**

37 ¹Jeoquimnē huni bake Conias Judá enabu mai pakea anu hiweabu shanē ibubiaikē atxitā Josiasī huni bake betsa Zedequias hau ha hatū shanē ibunū, iwanā, Babilônia shanē ibuhaira Nabucodonosorī Zedequias shanē ibu wabanimakē ²hakia haska hawē hătxa Senhor Deusū Jeremias yuikī yunumakubainai keska Zedequias inū hawē yununika beshmasbu inū yurabū hawē hătxa níkakī hawa txibăki ashuăbumakē

³haskabiakī: “Jeremias uī butăkăwē, hau nukukiri nukū mekenika Senhor Deus nukukiri hătxashununā”, iwanā, hau yuishütanübū Selemiasī huni bake Jucal inū Maaséiasī huni bake hawenabu Deusbe hătxashunika Sofonias shanē ibuhaira Zedequiasī hatu yunua buabu ⁴habiatīri Jeremias atxitā bitxiriabuma hawa wabuma yurabu mapuabu anu nashui ika niaki haki nukutā ⁵hanua habiatīri Egito anua Faraónē detenamenikabu itxapa tashnibirākī Jerusalém merabewanū ika beaibu Caldéia nawabu detenamenika itxapabū Jerusalém kebauni nati ishū hatu tsaka tsaka akaibū Egito nawabu beaibu bana níkatā hatube detenamakatsi ikama hatu henebainaibū

⁶hanua Deusū hătxa yuishunika Jeremias Senhor Deusū yunukī ana yuikī: ⁷“Ea Israelī enabu mekenika Senhor Deusū eska ē mia yuiaii. ‘Hau ea yukanübū Judá enabu shanē ibuhairatū hatu yunua beabu Zedequias eska ea yuishuwē: Matu merabewanū ika Faraónē detenamenikabu itxapa tashnibiabirani beshiăbu hatū mai pakea Egito anu ma ana txităubuki. ⁸Hakia Jerusalém atxishū hatu detenū ika Caldéia nawabu bebiashina ana bushiăburā, ha Caldéia nawabu ana Jerusalém anu beshăkanikiki. Haskabirā ha maewă atxi keyută txiwē kuashăkanikiki. ⁹Ea ē Senhor Deusū bebükiri ē matu yuiai ea níkakăwē. Caldéia nawa detenamenikabu ma bushiăbu ana beabuamaki, iwanā, ikūwăkī haska shinăyamakăwē. Txanima ana beshăkanikiki. ¹⁰Matu detenū ika Caldéia nawa detenamenikabu dasibi ana beabu mā hatu detekī keyutiruki. Hakia mā hatiri hatu detetxaka habu mawama isī tenei maniabu shushai shinā

mestēwātā benibaū ana bei hikishū matū maewā kuakī keyushākanikiki', akī na haska hātxa ea hatu yuishūwē", aka

Bitxiti hiwe merā Jeremias bitxinibukiaki, na hātxarā

¹¹ Faraónē detenamenika itxapabu beaibu Caldéia nawabū nīkatā Jerusalém dapikea Caldéia nawabū hatu henebaini ma bushiābū
¹² Benjamimnē enabū mai pakea anushū hawē betsabū mai pashkaimabu hawenari ibu watā hanu paketā hiwenū ika Jerusalém anua Jeremias tashninū ika kaya ¹³ hanu hikitī shui hawē kena "Benjamim" anu kematanaya Hananiasī baba, Selemiasī bake hawē kena "Jerias" hikitī shui mekenikabu hatū shanē ibū Jeremias niti atā ha akī yuikī:

—Caldéia nawabuki mī hatuki dasi kai!— aka

¹⁴ Jeremiasī kemakī yuikī:

—Ē hari haska kainamaki, Caldéia nawabu anu kairā!— aka haska wabia nīkamas Jeremias atxitā shanē ibu beshmasbu anu iyushū hatu yuikī: ¹⁵ "Tashnikainū ikaya ē iweshuki", hatu wa habu Jeremiaski sinatahairakī hau bitxinūbū shanē ibu beshmasbū hatu yunua kusha kusha atā keneshunika Jônatasā hiwebiakē ma bitxiti hiwe washīabū anu iyushū bitxiabu ¹⁶ hiwe namā mai merā dītu pishta meshu tē ikai anu nitxishū mekeabu shaba itxapa hari Jeremias ikūkainaya

¹⁷ hanushū hau bitxiti hiwe anua Jeremias kaímabaikī hawē hiwe ewapa hawērua anu hau iwenūbū shanē ibuhaira Zedequiasī hatu yunua bitxiti hiwe anua iweabu Zedequiasī Jeremias hune yukakī:

—Senhor Deusū hātxa kaka bena mī ana hayamē?— aka

Jeremiasī kemakī yuikī:

—Haa. Mī eskakiaki, ē mia yuiai nīkawe. Mī pemaki. Babilônia shanē ibuhiratū mia atxishanikiki— atā

¹⁸ Jeremiasī hatūri yukakī:

—Ha bitxiti hiwe anu hawawē dabanā ea bitximabumē? Mikiri hawa txakabuhaira ē akimamē? Mī yununika beshmasbukiri hawa txakabuhaira ē ariaiamamē? Tsua nukunabu ē txakabuwaimamē? Hawa matukiri txakabu ē hayamaki. ¹⁹ Ha dikabi Deusū hātxa yuishunikabu txanitxakakī matu yuikī: "Babilônia shanē ibuhiratū hawē detenikabu iweshū matu inū matū mai pakea matu detei nenu beama ishākanikiki", akī matu yuikubainaiburā, hania haburā? ²⁰ Shanē ibuū, ē mia merabe yukaii. Mī ea ashūtirumē? Haria ē mawayamanū Jônatasā hiwe anu ea ana hatu yunuyamawe— abia

²¹ nīkatā shanē ibū hiwe hawērua mekenikabū hemaitī kenekauna anu mekeshū shaba tibi misi ewapa bestitxai hau inākubainūbū shanē ibuhaira Zedequiasī hatu yunua harishū mekekubaikī misi hayayukē misi wanikabū bai anua shaba tibi misi ewapa bestitxai beshūbirābiranabu shanē ibū hiwe hawērua mekenikabū hemaitī kenekauna anu Jeremias hiweyukē,

Ũpush pukī kini keyatapa pupus merā Jeremias dispiwē
butebiashinabū ana mapemanibukiaki, na hātxarā

38 1-3 Jeremiasī yurā kaiā yuikī: “Eska Senhor Deusū matukiri yuikiki: ‘Na maewā anu bashikuibu matxatu txaipa kenuhairawē kasmai, buni paepawē kasmai, isī paepawē haska tibiē mā mawatirubuki. Hamē matū yura mekei Caldéia nawabube mā hatube kairā, mā habū matū hiwea meketirubuki. Ha inū, na maewā Jerusalém Babilônia shanē ibuhairatū detenamenikabū matu binui beshākanikiki, tsuā hawa matu nemashūtirumarā’”, hatu akai Matānē huni bake Sefatias inū, Pasurī huni bake Gedalias inū, Selemiasī huni bake Jucal inū, Malquiasī huni bake Pasur betsā Jeremiasī hātxa habū nīkabaī

4 hanua habu shanē ibu beshmasbu hatū shanē ibuhaira anu bushū yuikī:

—Nukū detenamenikabu inū nukunabu nenu hiweyuabū Jeremiasī hātxa nīkai datemisbuwē taeshū ha huni hau tenanūbūwē. Nukunabu hātxa pewama hatu hātxa txakabu besti yuikī mesewakubaīmiski— akabu

5 kemakī Zedequiasī hatu yuikī:

—Peki. Haska mā akatsis ikai ha huni akāwē, matunakirā— hatu wa

6 haska hatu shināmaiwē taeshū Jeremias atxishū shanē ibuhairatū hiwe mekenikabū hemaitī kenekauna anu shanē ibū huni bake Malquiasī ūpush wakī mai kini keyatapa wanibu ūpush hayama anu mistukī dispiwē buteabu uke merā pupushaira anu Jeremias pukuabu seukua nikē

7 Etiópia nawa betsa hawē kena Ebede-Melequerā, shanē ibuhaira Zedequiasī hiwe hawērua anushū dasibibū betxipaimisbu ūpush aruti kini keyatapa anu Jeremias ma mistukī bitxiabu nīkatā habiatīari Benjamimnē enabū mai pakeakiri hikiti shui beputikiri shanē ibuhaira Zedequias hunibube itxa tsaukē 8 shanē ibuhairatū hiwe hawērua anua Ebede-Meleque kaikaini Zedequias anu kashū hune basheshē yuikī:

9 — Ŝanē ibuū, mibe hātxapa?— aka

— Peki. Haskaramēkaī, ea yuiwe— aka

Ebede-Melequē unāshubira yuikī:

— Haska Jeremias ha hunibū ashiāburā, txakabuhairaki. Ūpush aruti kini keyatapa pupus besti anu nitxishinabu haria buni mawaya nukū mae ewapa anu ana misi hayamaki— aka

10 haska wa shinātā Zedequiasī Etiópia nawa Ebede-Meleque yunukī:

— Txanima txakabuki. Hawaira 30 huni iyushū ha ūpush kini keyatapa anua Jeremias hanū mawanū hatu mapemamatāwē— aka 11 Ebede-Melequē 30 hunibu katushū shanē ibuhairatū hiwe anu tari aruti dītu anu hikishū hanua tari sheni katubaī ha ūpush kini keyatapa anu kashū dispiwē tari buneshkī mestewātā Jeremias anu panīwāshūtā 12 Etiópia nawa Ebede-Meleque yuikī:

— Dispiwē besti mī neshea mī isítiruki. Tariwē besti pishkāwemetā dispi tsumawe, nū mia mapemairā— akabu

haska yunuabu Jeremias haskaya ¹³hanushū huni kushipabū ninibirākī Jeremias mapemabu hanua shanē ibuhairatū hiwe hawērua mekenikabū hemaitī kenekauna anu Jeremias nitxiābu hanu hiwayukē

Zedequias Jeremiasbe hune hătxanikiaki, na hătxară

¹⁴Deusū hătxa yuishunika Jeremias hau ea anu iwenūbū, iwanā, hatu yunua Senhor Deus kēwāti Templo hemaitī mishkiwē kenebaunibu inū hikiti shui tibi betsa 3 anu dītu pishta manaūri iyushū Zedequias bebū nitxītā buaibū tsuā níkama shanē ibuhairatū Jeremias yuikī:

—Hawarakiri ē mia yuka huneama shabakabi txanimahaira hătxa besti ea yuiwe, hawa ea parāmarā— aka

¹⁵Jeremiasī kemakī yuikī:

—Mī haskakiri ea yukai shabakabi ē mia yuiayarā, eki sinatakī hau ea tenanūbū mī ea hatu yunushanaii. Ha inū, Deusū hătxa shabakabi ē mia yusībia hawa ea níkakī mī shinā betsa wama ishanaii— aka

¹⁶hakia hune yubakī Zedequiasī Jeremias hătxa wakī yuikī:

—Senhor Deusū nuku hiwea ināmīswē taeshū ē mia yubaii. Mī ea shabakabi yuibiaya hau mia tenanūbū ē mia hatu yunu taskama ishanaii. Ha dikabi habū mia tenākatsis ikaibu anu ē mia yunuama ishanaii— aka

¹⁷haska yubai níkatā Jeremiasī yuikī:

—Israelī enabu mekenika Senhor Deus kushipahaira dasibi binuatū hătxa ē mia yuai níkawe. Babilônia shanē ibuhairatū detenamenikabu shanē ibubu anu mia inū minabū yura hawaira dateama mī hatu inanainā, mā mawama ishākanaii. Ha inū, na maewā hawa kuabuma ishākanikiki. ¹⁸Hamē mī yura mī hatu ināmakē ha maewā Caldéia nawabū hatū kushipawē atxitā txiwē kuakī keyushākanikiki. Miarā, mī haskatā pashatirumahairaki— aka

¹⁹Zedequiasī kemakī yuikī:

—Enabu Judá hatiri Caldéia nawabube husiyamabuwē taea hatuwē ē datehairaii. Habū ea atxitā ē yura ea itxakawatxakayamatirubuki— aka

²⁰Jeremiasī kemakī yuikī:

—Haskamaki. Caldéia nawabū mia hatu yunuabumaki. Senhor Deusū hătxa ē dama mia banabimashu ha besti níkakī txibāwē. Haskatā pe hiwekaini mī hawa mawama ishanaii. ²¹Hamē mī yura mī hatu inākatsi ikamakē mī haskashanaikiri Senhor Deusū ma ea uīmakī unāmashinaki. ²²Caldéia nawabu na maewā anu hikishū Judá enabu shanē ibuhairatū hiwe hawērua anua aībuaibu detenamenikabū hatu dasibibu atxishū kaīmatā Babilônia shanē ibuhairatū detenamenikabu shanē ibubu hatu inākī yunuabu ha aībuaibū yuikī:

“Hawē haibuhairatū parākubaīkī
nukū shanē ibuhaira maemamakāshuki.
Hawē tae pupus anu seukua keska

haska katinakē haki petxibaīkī ma henebainabuki”, akī mikiri yuishākanikiki— atā

²³Jeremiasī shanē ibu hātxa heneriamā yuikubaīkī:

—Mī aībuabu dasibi inū mī bakebu dasibi Caldéia nawabu habu hatu inākī yunushākanikiki. Hakia mī shanē ibuhairabia mī hawa pashama ishanaii. Mia atxitā Babilônia shanē ibuhaira anu mia nitxitā mī maewā txiwē kuakī keyushākanikiki— aka

²⁴hanushū Zedequiasī kemakī Jeremias yuikī:

—Mī hiwea mī mekekatsis ikairā, na haska sharabu hātxa mī ea yuishu tsua yuiyamashawē. ²⁵Ē mibe hātxashu ē shanē ibu beshmasbū nīkabirā mia yukai beshākanikiki. Habū mia akī: “Haskara shanē ibuhaira Zedequias mī yuishinamē? Hamē hatunā, hawa mia yuishinamē?” iwanā, “Mā haskara yubakashina dasibi nuku yuiwe. Nū mia yubaiwē taeshū nū mia tenāmaki”, akī mia yukashākanikiki. ²⁶Mia haska wabiabu hatu kemakī eska hatu yuishawē: “Haria ē mawayamanū Jônatasā hiwe anu ea ana yunuyamawe”, akī, “Haska besti shanē ibuhaira ē ea ashiāki”, akī hatu yuishawē— abaini kashīke

²⁷Zedequias Jeremiasbe hātxashina nīkatā shanē ibubu beshmasbu dasibibū uītanū ika Jeremias anu bushū yukati betsa betsapa yukabiakubainabu, haska Zedequias ma yunushina besti Jeremiasī hatu yuia hatū hātxa tsuā nīkama ishiawē taeshū Jeremias hawa wama unanuma henebainabu ²⁸shanē ibuhairatū hiwe hawērúa mekenikabū hemaitī kenebauni anu habianus Jeremias hiweyukē habiatīri Caldéia nawabu detenamenikabu beshū Jerusalém atxinibukiaki.

**Atimas Jerusalém atxinibukiaki, na hātxarā
(2 Rs 24.20–25.21; 2 Cr 36.17-21; Jr 52.3-30)**

39 ¹Judá enabu mai pakea anu Zedequias shanē ibuhaira ikūkaini ushe 10 inū ano 9 kaitiā Jerusalém ana atxikī hatu dete keyunū ika Nabucodonosorī hawē detenamenikabu dasibi iwei kematā Jerusalém hirabi keshebaūtā mae benāta hatū tari hiwe pūtebaūshishū unāshubira hatu atxikubainū, iwanā, mishki kenebaunibu anu mapushū hatu detekī hatiritū pia itxapa bishku bishku akubainaibū ushe itxapa kaya ²Zedequias shanē ibuhairatū hatu yunukubainaya shaba 9 inū, ushe 4 inū, ano 11 kaitiā hanu Caldéia nawa detenamenikabu atimas Jerusalém maewā anu hiki taebirā ³Senhor Deus kēwāti hiwe dapi hanu hikiti kene shui namakis anu Babilônia shanē ibuhairatū hawē shanē ibu beshmasbu dasibi hanu manitā shanē ibui tsashū hatu yunukī taewabaini hati inibukiaki, hatū shanē ibu tibirā, Nergal-Sarezer inū, Sangar-Nebo inū, Sarsequim inū, Rabe-Saris inū, Rabe-Mague shanē ibuhairabe tsauris inū, shanē ibu yununika betsa Nergal-Sarezer betsarā.

⁴Ha Caldéia nawabu haskai hiki taeaibu uītā Zedequias inū hawē detenamenikabu dasibi pashai meshu merā kene dabe namakis beputi shui

betsa beputiya bepētā shanē ibū bai anu hanu hua pepa hawērua banamisbu baiwē Caldéia nawabu hatu hune dūkebaini Hene Jordão napāpakiri bai kāwē kushibaini pashaibū ⁵⁻⁶hakia Zedequias hune kainai Caldéia nawabū betxitā txibaī kushiriaabaini Jericó napāpa anu haki nukutā Zedequias atxitā mai pakea Hamate anu mae betsa Ribla anu Babilônia shanē ibuhaira anu iyuabu hanushū hawē kupiti Nabucodonosorī Zedequias yuitā habianushūri Zedequiasī berubi hawē huni bakebu inū Judá enabu shanē ibubū enabu dasibi hau tesē keyunübū Nabucodonosorī hatu yunua hatu tesē keyutā ⁷Zedequiasri hawē beru tsekashū mane dispi txiwetameyawē meneshṭā Babilônia anu hau iyunübū hatu yunua hawē beru tsekashū mane dispi txiwetameyawē menesh dabatā Babilônia anu Zedequias iyuaibū

⁸hanushū Caldéia nawabū Zedequias shanē ibuhairatū hiwe hawērua inū hatū hiwe dasibi Caldéia nawabū txiwē kuakī keyutā, Jerusalém mishki kenebaunibu berā keyui dayahairakubaīkī atimas berākī keyuabū ⁹hanushū Babilônia shanē ibuhaira mekenikabu yununika hawē kena Nebuzaradānē hawē detenamenikabu yunua ma itxapa hatu iyubiaimabū hatiri hatu teshewabainimabu hawē henekī hatūri hatu iyukī habū Jerusalém anushū Caldéia nawabu hatū yura hatu inaīmaburi Jerusalém anu hiweaburi hirabi Babilônia anu hau hatu iyunübū hatu yunua hawē detenamenikabū hatu iyuaibū ¹⁰Judá enabū mai pakea anu hatiri hawa hayamahaira nuitapaibu bashitā uva nishi bai inū yunu bai hau dayakī mekekubaīshanübū ibuwamakī Nebuzaradānē hatu yunubainikiaki.

Nabucodonosorī Jeremias pe duawanikiaki, na hātxarā

¹¹Hawē mae anu kai txītūriama Jeremiaskiri pe shinākī Babilônia shanē ibuhaira Nabucodonosorī hawē mekenikabu yununika Nebuzaradā yunukī yuukī:

¹²“Ha Jeremiasrā, hawa itxakawama mekekī duawakī haskara ikatsis ikī mia yukai keska ashūshāwē”, abaini kaya ¹³hanushū Nebuzaradā inū, Babilônia shanē ibuhairabe tsaushū yununika Nebusazbā inū, Rabe-Saris inū, Nergal-Sarezer inū, Rabe-Mague shanē ibu beshmas betsabapū ¹⁴shanē ibū hiwe mekenikabū hemaitī kenebaunibu anua Jeremias hau tashnimānūbū hatu yunuabu bushū Jeremias kaīmatā iweabu hawē hiwe anu iyushū hau mekekubaīshanū Safānē baba Aicāonē huni bake Gedalias yunuabu hawē hiwe anu Gedaliasī Jeremias iyuimashū mekekubainaya yurā kaiā hawauma nuitapaibube Jeremias hiwayunikaki.

**Senhor Deus kēwāti hiwe anua hawē mabu bitā hiwe
kuanibukiaki, na hātxarā**

(2 Rs 25.8-21; 2 Cr 36.17-21; Jr 39.8-10)

52 ¹²Nabucodonosor Babilônia shanē ibuhairakūkaini ha shaba 10 inū, ushe 5 inū, ano 19 kaitiā Babilônia shanē ibu beshmas hatū

shanē ibuhaira mekenikabu yununika Nebuzaradā hawē detenamenikabu itxapabube Jerusalém anu ana bei hikitushitā ¹³Senhor Deus kēwāti hiwe inū, shanē ibuhairatū hiwe hawērua inū, dasibi yununikabū hiwe ewapa hawērua tibi inū, dasibi mae anu hawē hiwemisbu tibi txiwē kuakī keyukī ¹⁴hanushū habiabūri Jerusalém mishki kenebaunibu berākī di aki dayahairakūkaikī atimas di akī keyuaibū ¹⁵Jerusalém anu habu nuitapaibu bashikuimabu inū, habū Babilônia shanē ibuhairatū yunua txibaīmabu inū, mabu wanikabu tesheimabu Nebuzaradānē hatu itxawashū Babilônia anu hau hatu ana iyunūbū hawē detenamenikabu itxapabu yunua Babilônia anu māi hatu iyuabū ¹⁶hanushū hau habū uva bai inū yunu bai dayakī hau mekekubaīshanūbū nuitapahairaibu besti hatū mae anu Nebuzaradānē hatu ana bashinikiaki.

¹⁷Hatu haska wariamarā, Caldéia nawabu detenamenikabū Senhor Deus kēwāti Templo anua hawē mabu Babilônia anu bukatsi itxawashū hawē bronze mane txibu keyatapa dabe inū, haki txibu tsaūrabenibu inū, hawē bronze mane ūpush aruti ewapahaira teke teke atā ¹⁸hanushū habu bukatsi haki txi mapu beamisbu inū, hatū pā inū, hatū bī pahi meshteti tsisura inū, kētxa ewapa inū, beati ewapa, dasibi bronze mane mabu betsaa betsapa hawē Deus kēwāti hiwe Templo anua haya itxawakī keyuabū ¹⁹hanushū hatu yunubiakī hawē shanē ibuhaira mekenikabu yununika Nebuzaradānē hatubetā ouro mane mabu inū, prata mane mabu dasibi, haki mepanuti inū, kēti inū, kētxa ewapa inū, haki txi mapu beati inū, bī haki tsaūti inū, beati betsaa inū, kētxa pishta hawē Deus kēwākī vinho haki hushketā amisbu itxawashū bunikiaki.

²⁰Ha Senhor Deus kēwāti hiwe anu hawē bronze mane txibu dabe inū, ha bronze txibu haki mistuti dabe watā haki tsaūnibu inū, haki ūpush manekī mata wati bronze turuakea ewapahaira inū ¹²ina awa bene bronze dami kekūbaunibuki ūpush matawati hau anūbū shanē ibuhaira Salomāonē hatu yunua anibu hawē shākama haska washū tsuā tanatiruma ²¹ha bronze mane txibu tibi hawē keyatapa 8 metro binua inū, hawē ewapa iakea 5 metro ana namakis inū, uke merā hawē nashui inū hawē keshtu 7 centímetro haska hatu amani txakabuwaniibukiaki. ²²⁻²³Ha txibu masua tibiki mane bronze maiti hawērua hawē keyatapa 2 metro binua matxuramea hawē kesukauna anu 100 mane bronze hi bimi dami wakī hawērua washū kerūtābaunibu hakia 96 hi bimi dami shabakabi uītirubu wanibukiaki, ha dabe haska dabes wakinā.

Babilônia anu Judá enabu ana hatu iyukī keyunibukiaki, na hātxarā

²⁴Shanē ibuhaira mekenikabu hatū yununika Nebuzaradānē hatūri hawē detenamenikabu yunukī Jerusalém anu yurabu bashikunibu hatu iyukatsi hatu itxawamakī hawenabu Deusbe hātxashunika shanē ibu Seraías inū, betsaa hawenabu Deusbe hātxashunika shanē ibu ha katxu

Sofonias inū, Senhor Deus kēwāti hiwe hikiti shui beputi mekenikabu dabe inū besti inū,²⁵ detenamenikabu yununika shanē ibu beshmas inū, Judá enabu shanē ibuhaira dayashūmisbu 7bu bashikunibu inū, ha huni detenamenikabu wakī hatu katumis shanē ibu beshmas inū, 70 hunibu merabenāmisbu dasibibū ha mae anushū unaību Jerusalém anu habu bashikuni hiweabu betxitā²⁶⁻²⁷ atxikī hatu itxawashū mai pakea Hamate anu mae betsa Ribla anushū Babilônia shanē ibuhairatū hatu manai anu hanu Nebuzaradānē hatu iyushū hawē shanē ibuhaira bebū hatu nitxītushia mapuabu hau hatu detekī tenanūbū Babilônia shanē ibuhairatū hatu yunua hawē detenamenikabū ha hunibu dasibi tenā keyunibukiaki.

Haska wakī Judá enabu atxishū hatū mai pakea anua txaihaira hatu iyunibukiaki.²⁸ Babilônia anu Nabucodonosor shanē ibuhairakükaini ma 7 ano kaikī ha yurabu Judá enabu hatū mai pakea anua hatu iyukī tananiburā, 3.023 yurabu inibukiaki.²⁹ Hanua hawē shanē ibu ana ewakaini Nabucodonosor 18 ano kaitiā Jerusalém anua ana hatu iyukī 832 yurabu hatu iyumarianikiaki.³⁰ Hanua Nabucodonosor shanē ibuhairakükaini ma 23 ano kaikī hatu yunua Judá enabū mai pakea anua ana hatu atxitākī 745 yurabu Babilônia anu Nebuzaradānē hatu iyunikiaki. Hati haki dasi wakī hatu tananiburā, dasibirā, 4.600 yurabu hatu iyunibukiaki.

**Bitxiti hiwe Babilônia anua Joaquim tashnimatā
duawanikiaki, na hātxarā
(2 Rs 25.27-30)**

³¹ Judá enabū mai pakea anua shanē ibu Joaquim iyunibu ma shaba 25 inū, ushe 12 inū, ano 37 kainaitiā Babilônia anua shanē ibuhaira bena hawē kena Evil-Merodaquē hatu yunukī taewai Joaquimwē nuikī duawakī bitxiti hiwe anua tashnimashū³² betxipaihai uīmakī Babilônia anu shanē ibubu Nabucodonosorī hatu iwemabirābirākī hatu itxawani Evil-Merodaquebe ha dapi tsauti dapi habe ketashamekatsi betsa shekatā hatu binumakī ha dapihaira Joaquim tsaütā³³ bitxiti hiwe anushū tari sawemis pekamatā hawē shanē ibū tari Joaquim ana sawemakī duawakī hatishū hiweaitiā hiwemashū shaba tibi shanē ibuhaira Evil-Merodaquebetā pikubainikiaki.³⁴ Ha dikabi hatishū mawariama hiweaitiā pe hiwemakī shaba tibi Babilônia shanē ibuhairatū duawai hawē hamapai tibi Joaquimnē bikubainikiaki.